

Súťaž návrhov na riešenie obnovy rodinných domov
pre Plán obnovy a odolnosti SR
typ „**KOCKA**“

SÚŤAŽNÉ ZADANIE

príloha číslo 1

PREAMBULA

Preferovaným a takmer všeobecne uplatňovaným typom rodinného domu sa na Slovensku v druhej polovici 20. storočia stáva **dvojtraktový dom štvorcového pôdorysu v rozličných obmenách**. Nakoľko sa výstavba rodinných domov realizovala prevažne svojpomocne, jednotlivé typové projekty sa formálne i materiálovo pozmeňovali. Vznikli mnohé **regionálne rozdiely a obmeny**. **Súčasný obraz slovenských sídiel**, je preto z veľkej časti **výsledkom tohto povojnového expanzívneho stavebného rozvoja**.

Racionálne napĺňali vtedajšie nároky na všetky aspekty bývania v rámci ekonomických podmienok svojich stavebníkov. Boli spravidla trvácnej materiálovej bázy a opakovaných, overených dispozičných schém. Tieto domy nie sú považované za architektúru vysokej spoločenskej hodnoty, tvoria však podstatný podiel **obrazu dobovej stavebnej kultúry** v segmente rodinného bývania.

Desiatky rokov od ich realizácie dnes tieto rodinné domy stále predstavujú pre mnohých Slovákov a Slovenky **domov** alebo **osobnú skúsenosť**. Nakoľko je ich životnosť obmedzená, **modernizácia** týchto starších rodinných domov preto **predstavuje nevyhnutný krok, ako zhodnotiť veľkú časť nášho lokálneho bytového fondu**, prispôbiť ho dnešným podmienkam a pripraviť ho na výzvy klimatických zmien a na možnosti vo využívaní energetických zdrojov.

Zadaním tejto súťaže je práve **hľadanie ideového prístupu k obnove** týchto domov. Úlohou účastníkov súťaže je v samostatných súťažiach **vyjadriť názor na optimálnu formu adaptácie**, dostavby či transformácie typových domov z obdobia druhej polovice 20. storočia, a to pri **zohľadnení kritérií energetickej a spoločenskej udržateľnosti** vyplývajúcich z Plánu obnovy a odolnosti.

Jednou z kľúčových tém súťaže je budúci **charakter** týchto domov **po zateplení**. Pridaná vonkajšia zatepl'ovacia vrstva mení aj proporcie elementov, ktoré výraz domu určujú (veľkosti a pomery strán otvorov, hĺbka ostení, rôzne vystupujúce rímasy, steny, okapy a pod.). Požadovaná podrobnosť súťažného návrhu v takýchto pozíciách plášťa má preukázať **uvedomenie si dopadu novej vrstvy do proporcií** a tým do výrazu domu. Z hľadiska pretvárania ich vonkajšieho zjavu sú **možné rôzne prístupy**, od staro-novej interpretácie ich architektonických charakteristík t.j. uchovanie ich výrazovej identity, až po také riešenia, ktoré radikálne premenia výraz týchto domov s ambíciou novej architektonickej kvality.

Prieštieňenie energetických vlastností týchto domov je okrem zvýšenia kvality ich stavebno-fyzikálnych vlastností tiež **príležitosťou skvalitniť aj iné aspekty ich obytného komfortu** (napr. vzťah vnútra a vonkajšku, dispozičné zmeny a pod.). Spoločným identifikujúcim znakom týchto domov je spravidla aj trvácna **vrstva brizolitových omietok**, preto by sa aj materialita povrchov navrhovaných riešení mala riadiť princípmi **trvácnosti resp. recyklovateľnosti**.

Výsledky tejto súťaže návrhov budú slúžiť ako súhrn možných riešení, ako **osveta pre individuálnych žiadateľov o podporu** z Programu, ktorí budú chcieť svoje rodinné domy zhodnotiť zodpovedne a spoločensky uvažene. Hlavným poslaním súťažných návrhov je preto ukázať schopnosť pracovať s dobre známymi typmi rodinných domov a adaptovať ich na

bývanie vyhovujúce aktuálnym požiadavkám na prevádzku, životný štandard s presahom k výzvam najbližších dekád.

PREDSTAVENIE PLÁNU OBNOVY A ODOLNOSTI

Plán obnovy a odolnosti

Plán obnovy a odolnosti stanovuje ucelený balík reforiem a investícií, ktoré sa budú realizovať do roku 2026 a ktoré budú podporené z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Plán **tvoria investície a reformy**, ktoré budú riešiť výzvy identifikované v kontexte európskeho semestra, najmä v odporúčaníach Európskej komisie pre Slovensko. Plán zahŕňa aj opatrenia zamerané na riešenie výziev, ktorým Slovensko čelí **v súvislosti so zelenou a digitálnou transformáciou**.

Web Plánu obnovy a odolnosti: www.planobnovy.sk

Komponent 2: Obnova budov – Investícia 1: Zlepšenie energetickej hospodárnosti rodinných domov

Realizácia obnovy rodinných domov má jasný cieľ, v rokoch **2022 – 2026** podporiť celkovo aspoň 30 000 domácností, pričom ide o staršie rodinné domy. Ich majitelia si budú môcť zrealizovať obnovu rodinného domu **zlepšením tepelnoizolačných vlastností** obvodového plášťa budovy a **výmenou neefektívnych zdrojov** tepla a teplej vody za vysokoúčinné zariadenia, resp. **osadiť nové zariadenia** využívajúce obnoviteľné zdroje energie alebo odpadové teplo v rámci vetrania, atď.

Podporu sa plánuje smerovať pre:

- už zrealizované obnovy rodinných domov, ktorých obnova začne až po termíne stanovenom v podmienkach oprávnenosti.
- pripravované projekty, ktoré budú realizované po zverejnení prvej výzvy v 3Q 2022 a podaní žiadosti o podporu.

Oprávneným žiadateľom o dotáciu v programe bude fyzická osoba, ktorá je vlastníkom staršieho rodinného domu. Zaujemca bude môcť podporu využiť buď na jedno opatrenie, alebo kombináciu viacerých.

Medzi plánované prvky obnovy patrí zateplenie obvodového plášťa, zateplenie strešného plášťa, výmena otvorových konštrukcií, inštalácia zdroja energie, zelená strecha, akumulčná nádrž na dažďovú vodu, odstránenie azbestu nevyhnutné pre ďalšie zateplenie objektu, sprievodná dokumentácia a iné.

Podrobné informácie o plánovanej výzve sú v dokumente [informacia_1_2022.pdf](#), ktorý je súčasťou súťažných pomôcok (04 – ZOZNAM OPATRENÍ).

Web komponentu: www.obnovdom.sk

POŽIADAVKY NA NÁVRH

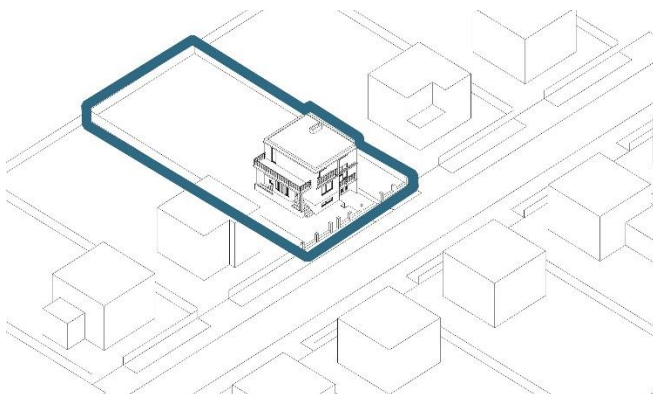
Rodinný dom „kocka“ – všeobecná charakteristika

Jedná sa o jeden z najcharakteristickejších typov rodinného domu rozšíreného na celom území Slovenska. Dom „kocka“ je dvojtraktový (prevažne dvojpodlažný) **dom štvorcového pôdorysu s plochou strechou** (respektíve s pultovou strechou nízkeho sklonu, ktorá je skrytá za vysokú atiku). Tento typ rodinného domu sa na Slovensku staval najmä v **60. – 80. rokoch 20. storočia**. Formálne sa jedná o mimoriadne modifikovaný typ rodinného domu. Rozličné prevedenia tvorí rozsiahla variantná škála a to po formálnej, materiáovej aj dispozičnej a prevádzkovej stránke. Rodinný dom, ktorý dnes poznáme pod zľudoveným názvom „kocka“ sa staval na rovinatých aj svahovitých pozemkoch, so suterénom alebo bez suterénu. Prevádzkovo sa dom obvykle rozdeľoval podlažiami na dennú a nočnú časť. Prípadne technicko-servisnú časť na prízemí resp. v suteréne domu. Hmotovo a výrazovo sa dom „kocka“ od domu „štvorec“ resp. domu „Orava“ líši pomerne častým využitím balkónov, loggií a terás. Domy typu „kocka“ navyše poskytovali možnosť úpravy na zástavbu dvojdomov alebo radovej zástavby. Dom typu „kocka“ bol prezentovaný ako **moderný typ rodinného domu mestského štýlu bývania** a z tohto dôvodu je obostavaný priestor domu v maximálnej miere využívaný na obytnú (resp. prevádzkovú) funkciu a skladové priestory sa v týchto domoch primárne nenachádzali.

Súťažný podklad - predmetný dom „kocka“ je **fiktívny dom a predstavuje modelovú situáciu**. Vzhľadom na existenciu početných variantov tohto typu domu, požadujeme v návrhu zachovanie tejto modelovej situácie pre vzájomné porovnanie modelových riešení.

Riešené územie

Rodinný dom „kocka“ sa nachádza v stabilizovanom území mesta na Slovensku. Územie je podľa UP mesta určené primárne na bývanie. Rodinný dom sa nachádza na pozemku o veľkosti 800 m². Terén je rovinatý. Na pozemku sa okrem rodinného domu nenachádza iný objekt. V susedstve rodinného domu „kocka“ sa nachádzajú rodinné domy rovnakého typu so záhradami. Pozemok je napojený na inžinierske siete vody, elektriny, plynu, kanalizácie a telekomunikačnej siete.

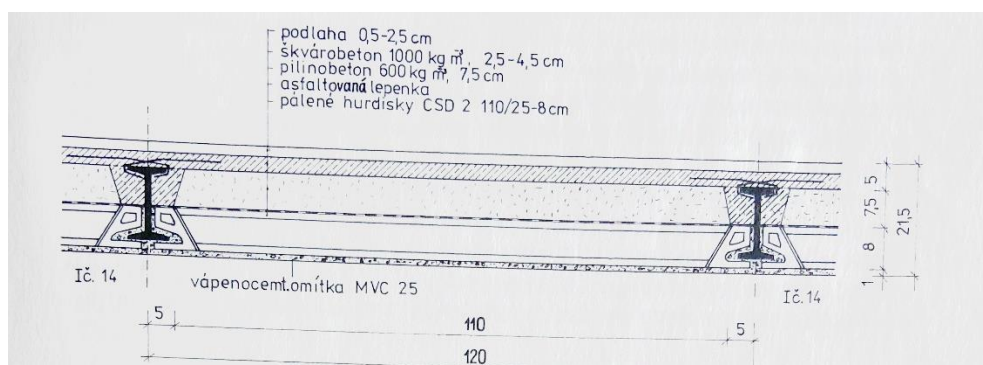
Prevádzkovo – funkčný popis domu

Rodinný dom „kocka“ bol postavený svojpomocne v 70. rokoch 20. storočia. Jeho vek sa odhaduje na 50 rokov.

Suterén domu tvorí vstavaná garáž, dielňa, práčovňa, v ktorej je umiestnený plynový kotol s ohrevom teplej úžitkovej vody, chodba a priestor vínnej pivnice. Vstup do domu je na zvýšenom 1. NP cez priestor verandy (z južnej strany od ulice ako aj východ do záhradnej časti pozemku). Na 1. NP sa ďalej nachádza WC, kuchyňa s komorou a jedálnym kútom, veľká obývacia miestnosť s funkčným krbom. Na 2. NP sa nachádzajú tri spálne a kúpeľňa s WC. Rodinný dom má dve loggie (1. NP a 2. NP) a pochôdzna strecha nad vstupnou verandou slúži ako terasa. Obslužný výstup na plochú strechu je z tejto terasy na 2. NP.

Konštrukčno – materiálová špecifikácia domu

Polozapustený suterén domu je zo základových blokov 60/60/40 s keramickým obkladom zo strany exteriéru. Obvodové steny domu sú z pálenej tehly CDK š=290 mm. Stropy domu sú realizované zo stropných keramických panelov.

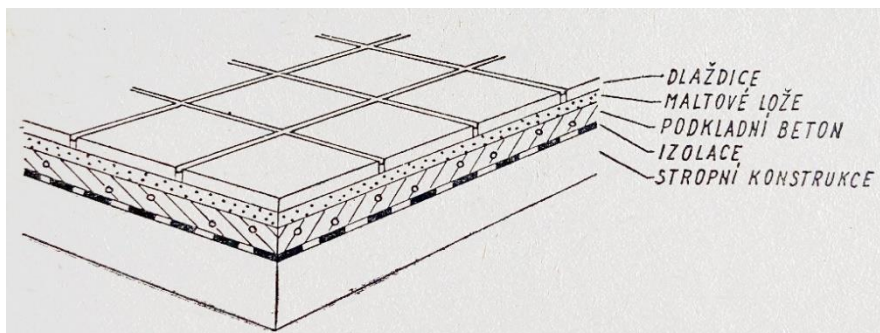

Stropná konštrukcia domu.

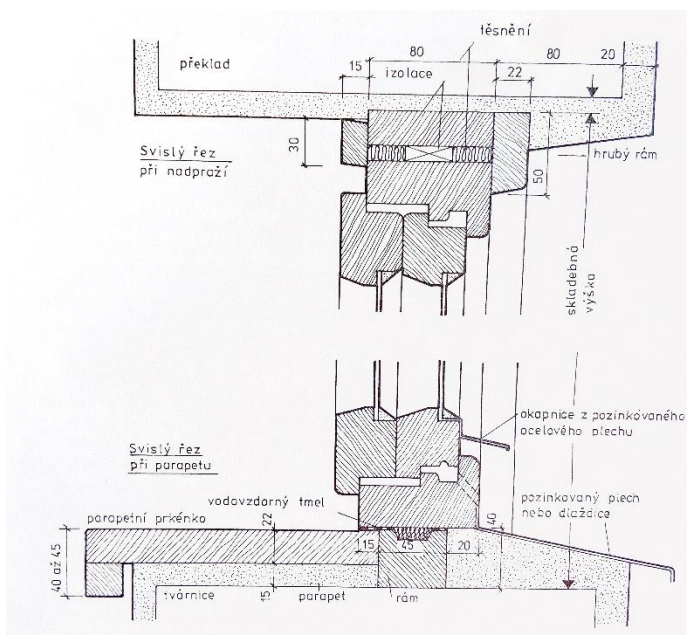
Okná na dome sú pôvodné, zdvojené. Vstupné dvere sú s jednoduchým zasklením.

Vykurovanie domu: Dom má **ústredné kúrenie**. Okrem toho sa v obývacej izbe domu nachádza **krb** (bez prieduchov v dome).

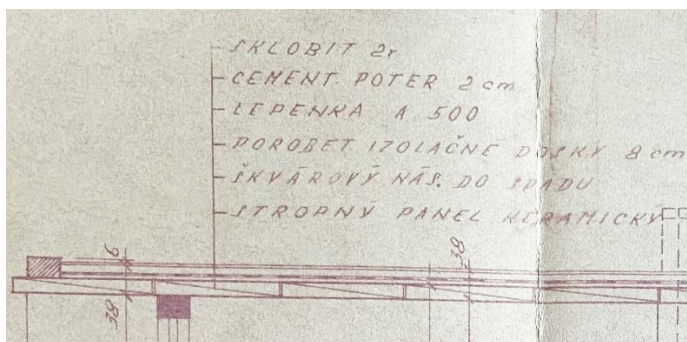
Povrchy: V interiéri sú hrubé vápenné omietky. V kúpeľni je na stenách do výšky 1,6 m keramický obklad. Na vonkajšej strane obvodových stien je brizolit (jednovrstvová vápenná omietka) s úlomkami sludy.

Pochôdzna terasa a loggie – skladba

Detail zdvojeného okna

Skladba plochej strechy domu. Strecha má 1 vpusť pri komíne.

Požiadavky na návrh

Od súťažného návrhu sa v prvom rade očakáva, že poskytne **riešenie na obnovu** rodinného domu typu „**kocka**“. Z energetického hľadiska sa v návrhu počíta aspoň so stredne hĺbkovou obnovou s cieľom dosiahnuť 30 - 60% úspor primárnej energie.

Súťažný návrh by mal komplexne zodpovedať otázku ako možno udržateľne pristupovať k obnove tohto modelového rodinného domu typu „**kocka**“. Očakáva sa, že súťažný návrh ukáže **vhodný spôsob ako celkovo obnoviť a zhodnotiť objekt**, ktorý svojím dnešným stavom zodpovedá svojmu veku a dobe, v ktorej bol realizovaný.

Obnovený rodinný dom **má funkčne spĺňať nároky na plnohodnotné bývanie súčasnosti a blízkej budúcnosti**. **Riešenie obnovy domu by malo mať ambíciu pracovať nielen s najnovšími technológiami znižujúcimi energetickú náročnosť** (minimálne zhodnocovanú v časoch výstavby týchto domov), **ale využívať aj iné zodpovedné a dlhodobu udržateľné postupy a nástroje**. Pričom sa od návrhu neočakáva rekonštrukcia v zmysle pamiatkovej obnovy.

V tomto prípade je vítané aj využitie nástrojov zameraných na oblasť architektúry a stavaného priestoru všeobecne:

- **Premyslieť - Rethink/Refuse** – premyslieť existujúci priestor a jeho danosti, uvažovať o zadaní s nadhľadom a rozhľadom
- **Redukovať - Reduce** – redukovať rozsah vystavaného priestoru na nevyhnutné minimum cestou zdieľania, flexibility, etapovosti využitia...
- redukovať tiež množstvo potrebnej prevádzkovej, zabudovanej a spotrebovanej energie
- **Adaptovať - Reuse / Repurpose** - znovu použiť, neplytváť a pred rozhodnutím zavrhnúť, pasportizovať existujúce a prípadne znovu použiť (i na iný účel)
- **Pretvoriť - Recycle** – v prípade, že nie je možné iné zhodnotenie, **recyklovať** (opätovne zhodnotiť surovinu) nevyhovujúce stavebné konštrukcie, stavebné prvky, stavebný materiál...
- **Inovovať** - využiť nové materiály, konštrukčné riešenia a novú estetiku založenú na udržateľných postupoch
- **Investovať** - investovať do kvalitných trvácných materiálov s cieľom predĺžiť ich životný cyklus.

Hoci sa od súťažného návrhu očakáva komplexné riešenie obnovy, je žiadané v návrhu zohľadniť aj **možnosti prípadnej etapizácie** obnovy respektíve brať do úvahy fakt, že budúci žiadatelia o príspevok z programu Obnova rodinných domov by mali byť schopní možné ideové riešenia uplatniť aj parciálne na ich obdobných domoch typu „**kocka**“ a jeho prípadných modifikáciách.

Kedže príspevky z Plánu obnovy a odolnosti SR nebudú podporovať nárast úžitkovej plochy, neodporúča sa v návrhu pracovať s prírastkom úžitkovej plochy domu. V prípade, ak sa účastník rozhodne navyšovať úžitkovú plochu domu, musí tento krok zdôvodniť.

Na základe nastavenia Plánu obnovy a odolnosti SR sa očakáva, aby sa súťažný návrh zaoberal 4 hlavnými elementami obnovy objektu. Tieto elementy sú:

- STRECHA
- PLÁŠŤ
- VÝPLNE OTVOROV
- TECHNOLOGIE

Bilancie

Súčasťou súťažného návrhu je aj technická správa a výkaz výmer navrhovaného riešenia. Vzor technickej správy a tabuľka bilancií je súčasťou súťažných pomôcok (03b - VZOR TECHNICKÁ SPRÁVA A BILANCIE).